

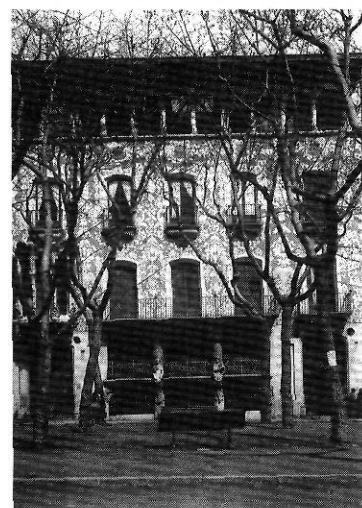
Recuperació d'un viatge únic

R

Tot i que la guerra civil comportà, els primers dies, una forta destrucció d'obres d'art i objectes de caire religiós, és també cert, encara que no sempre s'hi ha donat prou importància, que s'organitzà un rigorós moviment de salvaguarda del patrimoni per part de la Generalitat, que aconseguí recollir, o bé s'ineautà, un importantíssim llegat artístic, procedent d'esglésies i de col·leccions privades que s'afegiren a les ja de per si valuoses propietats del Museu d'Art de Catalunya. S'ha dit, i amb raó, que en aquells moments érem una de les úniques nacions que «estava en possessió efectiva de tots els trossos d'art del seu país». Encara avui es pot afirmar que, tret de les grans col·leccions reials, el patrimoni del Museu d'Art de Catalunya és la millor col·lecció d'art d'Europa, i en especial el seu conjunt sobre art romànic.

La Junta de Museus, el 1936, que aleshores presidia Joaquim Folch i Torres, es plantejà però, ben aviat, la tasca de salvaguardar tot aquell material, i ell mateix fou qui proposà el trasllat a Olot del més d'un milió de peces que constituïa aleshores aquell important

Arribada de les peces del Museu d'Art de Catalunya a l'església de Sant Esteve d'Olot. La casa Solà-Morales, seu de la Comissaria General de Museus. A l'altra pàgina, la nau del temple habilitada com a magatzem.

tesor. L'elecció de la capital de la Garrotxa es decidí en funció de l'allunyament dels bombardeigs que es produïen a Barcelona, pel fet que Olot no era un objectiu bèl·lic de primer ordre, i de la proximitat amb la frontera per si calia el trasllat fora del país.

A Olot, s'habilità la poderosa nau de l'església de Sant Esteve, i a partir del setembre de 1936 i fins ben entrat el mes de novembre, es procedí a la instal·lació en funcions de magatzem, custodiat pels mossos d'escuadra. A més, s'habilità l'edifici modernista de la casa Solà-Morales per instal·lar-hi la Comissaria General de Museus, amb les seves oficines i els tallers de classificació i restauració.

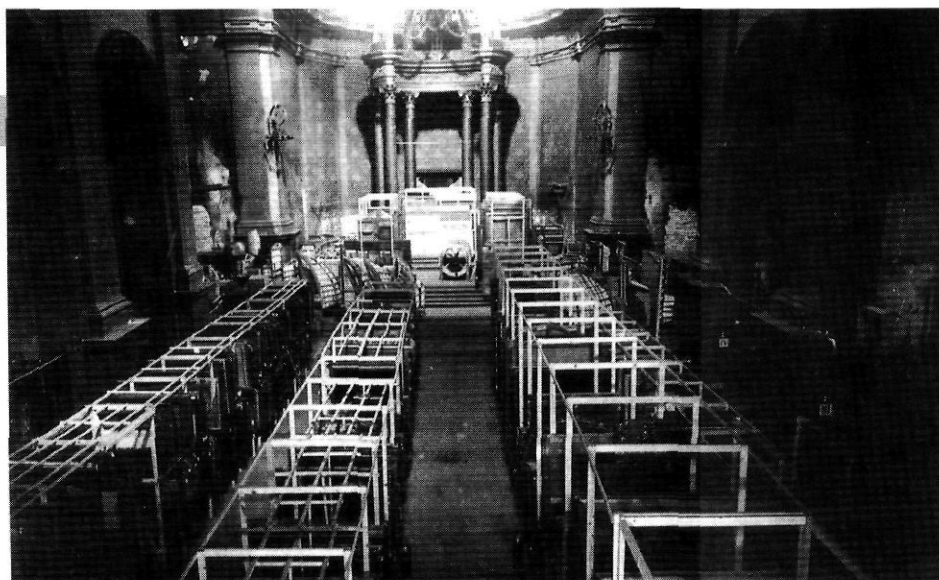
Per l'abril de 1937, es procedí al trasllat d'una part del material a París per a la magna exposició «Art Medieval Català» que s'instal·là al Jeu de Paume, amb notable èxit de públic, i posteriorment passaria al castell de Maisons Lafitte.

Tots aquests fets, dels quals certament no hi havia gaire constància gràfica, han estat recollits en l'exposició que amb el nom de *Viatge a Olot*, s'ha pogut veure a la capital de la Garrotxa, i que posteriorment passarà a Barcelona i altres indrets de Catalunya.

Bàsicament es tracta d'una troballa de gran valor iconogràfic efectuada a l'Arxiu fotogràfic de l'Ajuntament de Barcelona. Els clixés que efectuà Joan Vidal i Ventosa el 1936 d'aquells esdeveniments són un document de primer ordre, dotats d'una gran qualitat fotogràfica, que a més d'èsser un material inèdit, constitueixen una valuosa aportació a la història de l'art a Catalunya i fins per a la ciutat d'Olot on, com és freqüent, no es disposa de gaires fotografies il·lustratives del període de la guerra civil.

Aquesta sèrie documental, ha estat, a més, completada amb les imatges de Carles Pérez de Rozas (d'una coneguda saga de foto-periodistes barcelonins), que reflecteixen el trasllat i recuperació per part de la Barcelona franquista de les obres d'art dipositades a París, el setembre de 1939.

Val a dir que l'exposició ha permès l'edició d'un llibret, amb tot el recull fotogràfic exposat, i amb unes interessants

aportacions d'Oriol Bohigas (que passà la guerra civil a Olot acompanyant al seu pare, administrador de la Junta de Museus); de Mercè Vidal, amb un documentat treball sobre la salvaguarda del patrimoni artístic català curant la guerra civil; un text inèdit sobre aquests fets, amb la proposta raonada del perquè i el com del trasllat a Olot, de Joaquim Folch i Torres; i una aproximació a la importància de la fotografia, els museus i la guerra, per part de Rafel Torrella.

El conjunt, pensem, ha estat una descoberta excepcional sobre un aspecte ben poc divulgat de la guerra civil, un document fefaent sobre els esforços de recuperació i salvaguarda del patrimoni artístic en unes circumstàncies ben difícils, i sobretot diferents, com assenyalava Oriol Bohigas, del mateix clima actual que presideix la discussió sobre el Museu d'Art de Catalunya, un temps en què encara primaven les opinions dels tècnics per damunt de les dels polítics.

JORDI PUJIULA